

RIJKSWACHT OOSTENDE

GESCHIEDENIS VAN DE KAZERNE 1796 - 1995

door **Robert VANHIXE**

Op 01.10.1795 (9 vendemiaire jaar IV) werden onze streken bij Frankrijk ingelijfd. De oude provincies werden omgevormd in negen verenigde departementen ieder bestuurd door een prefect.

Op 19.11.1795 (28 brumaire jaar IV) gaf het comité 'de salut public' de opdracht aan generaal Louis WIRION om de Nationale Gendarmerie naar Frans model op te richten in deze departementen.

Op 11 april 1796 voltooide de generaal zijn werk en de Belgische Rijkswacht was geboren. Aan het hoofd ervan stond een Generaal-inspecteur geholpen door drie eskadronscommandanten, 18 kapiteins, 54 luitenanten en een duizendtal wachtmeesters, brigadiers en gendarmes.

De negen departementen werden verdeeld in drie divisies. De divisie van Gent bevatte de departementen van Jemappes (Henegouwen), van de Schelde (Oost-Vlaanderen) en van de Leie (West-Vlaanderen).

Ieder departement telde twee compagnies die onderverdeeld werden in luitenantschappen met aan het hoofd een luitenant. De luitenantschappen waren dan op hun beurt verdeeld in brigades bevolen door een wachtmeester of een brigadier.

In Oostende werd op 25.03.1796 op vraag van luitenant LIEVERMANS het Billanderhuis (binnenlandershuis), zetel van de gilde van de binnenschippers en gelegen aan de Sint Franciscusstraat, ingericht als kazerne voor de Gendarmeriebrigade en daarin namen een brigadier en 4 gendarmes, allen te paard, hun intrek.

Na drie maanden werd de kazerne als ongeschikt bevonden en bestond er een plan om ze over te brengen naar de noordkant van de Witte Nonnenstraat tussen de Kapellestraat en de Lijnbaanstraat in het huis van baljuw SCHOTTEY. Die verhuis gebeurde echter niet.

Op 20.09.1798 verhuisden de gendarmes dan naar de Kapucijnenstraat waar zij met hun gezin hun intrek namen in een pand dat eerder deel uitmaakte van het klooster van de paters Kapucijnen die er uit verdreven waren. Zij zouden er meer dan driekwart eeuw verblijven.

Van 1814 tot 1830 werd België bij Nederland ingelijfd. Koning WILLEM liet de Gendarmerie bestaan maar gaf haar de naam van "Marechaussee".

In 1851 was de getalsterkte van de brigade 1 wachtmeester en 4 gendarmes te paard en ze deden dienst in 9 gemeenten (Bredene, Klemskerke, Leffinge, Mariakerke, Oostende, Stene, Vlissegem, Wilskerke en Zandvoorde) met een totale bevolking van 22.815 inwoners en 11.051 ha.

Teneinde een project te realiseren, namelijk het bouwen van een overdekte markt (het huidige Oude Mijneplein) was het noodzakelijk dat het stadsbestuur het domein in handen zou krijgen waar de Gendarmerie sinds zovele jaren gevestigd was.

Na heel wat onderhandelingen sloten Stad en Staat een conventie af op 15.11.1878 waarbij de terreinen van de Gendarmerie aan de Stad afgestaan werden. De Stad diende van haar kant een

perceel van 1.691 m² aan de Boulevard du Midi (thans Alfons Pieterslaan) aan te kopen om er zelf een nieuwe Gendarmeriekazerne te bouwen. Deze conventie werd bij Koninklijk Besluit van 02.08.1879 goedgekeurd.

Op 18.10.1880 verkocht een zekere DELBOUILLE voor notaris LIEBAERT, aan de stad 1.900 m² grond met een gevelbreedte aan de Boulevard van 37 meter voor de prijs van 17.649 frank, hetzij ongeveer 9 frank de vierkante meter. Dat was spotgoedkoop aangezien er grond, niet ver vandaar, verkocht werd aan prijzen tussen 17 en 30 frank de vierkante meter.

De bouw van de nieuwe kazerne liet evenwel lang op zich wachten. Op 18.05.1886 werd de uitvoering ervan toevertrouwd aan aannemer POTTIER mits de som van 77.900 frank.

Het jaar daarop kon de Gendarmerie van de Kapucijnenstraat verhuizen naar de Boulevard du Midi.

Het zou verkeerd zijn te denken dat onmiddellijk begonnen werd met de afbraak van de oude Gendarmeriekazerne om de geplande overdekte markt op de richten.

De Stad had op dit ogenblik te kampen met een nijpend gebrek aan schoolgebouwen en na snel uitgevoerde aanpassingswerken en later zelfs aanbouw van nieuwe lokalen fungeerde de kazerne nog ongeveer 14 jaar als schoolcomplex en pas in 1902 werd ze afgebroken en kon er gestart worden met de bouwwerken van wat naderhand de vleesmarkt zou worden.

Reeds in 1946 werd door de Rijksacht gewag gemaakt dat de kazerne aan de Alfons Pieterslaan niet meer aan de behoeften voldeed.

Er werd geopteerd om een nieuw gebouw op te richten aan het rond punt KENNEDY van de autosnelweg.

Na de verwerving van de benodigde gronden werd echter in 1973 door de Rijkswacht beslist om, ingevolge nieuwe normen inzake de inplanting van de Territoriale Rijkswachteenheden, af te zien van deze plannen. Het was immers de bedoeling van de Rijkswacht te opteren voor een complex binnen het stedelijk weefsel. Daardoor werd de mogelijkheid geboden van vlugge interventies en een intensere sociale integratie naar de bevolking toe.

Uiteindelijk werd beslist de bestaande kazerne in de Alfons Pieterslaan af te breken en een nieuwbouw te voorzien op dezelfde plaats en met de aankoop in 1984 van de achterliggende panden nummers 90 en 92 in de Euphrosina Beernaertstraat het complex uit te breiden.

Op 30.03.1995 werd de nieuwe Rijkswachtkazerne in gebruik genomen en op 04.05.1995 volgde dan de officiële opening.

Bronnen :

- Brochure "De Rijkswacht eeuwen geschiedenis en 30 jaar koninklijke geleide" uitgegeven naar aanleiding van een tentoonstelling te Brussel 13-24 juni 1968 gerealiseerd door de Rijkswacht in samenwerking met het Algemeen Rijksarchief.
- Dagblad "Het Volk" regionaal nieuws "Rijkswacht Oostende. Geschiedenis van een kazerne", vrijdag 02 juni 1989. Een gesprek met Daniël FARAZYN.
- Rijkswacht complex Oostende 4 mei 1995. Een brochure gerealiseerd door de persdienst en de Directie West-Vlaanderen van de Regie der Gebouwen.
- Eigen documentatie